

Załącznik nr 1

do Uchwały Nr 127/2015
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 marca 2015 r.

RAPORT Z WIZYTACJI (powtórna ocena programowa - profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniu 17 listopada 2015 r. na kierunku *teologia*
prowadzonym w ramach obszaru nauk humanistycznych na poziomie jednolitych
studiów magisterskich o profilu¹ ogólnoakademickim
realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych
na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego

nazwa podstawowej jednostki organizacyjnej² oraz uczelni

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: dr hab. Elżbieta Osewska, członek PKA
członkowie: dr hab. Beata Bilicka, ekspert PKA

Część I: Zarzuty wymienione w Uchwale Nr 753/2014 Prezydium PKA z dnia
6 listopada 2014 r. (należy wymienić wszystkie zastrzeżenia i zarzuty stanowiące podstawę
ustalenia oceny wydanej wskazaną Uchwałą, oraz podać ich uzasadnienie)

W odniesieniu do kryterium dotyczącego programu studiów zastrzeżenia budzą:

1. **Praktyki zawodowe** przygotowujące do nabycia umiejętności koniecznych do wykonywania pracy nauczyciela religii.:
  - Niezbędne jest dokonanie korekty *Regulaminu praktyk* i opracowanie spójnego z nim sylabusa. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2012 poz. 131), odróżnia praktykę dotyczącą przygotowania w zakresie psychologiczno-pedagogicznym (moduł 2, łącznie 30 godz.) od praktyki w zakresie dydaktycznym (moduł 3, łącznie 120 godz.), co zostało pominięte w regulaminie praktyk.
  - W przedstawionym przez Wydział Teologiczny regulaminie praktyk nie ma opisu działań wskazujących na realizację wymagań standardów w zakresie kształtowania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.
  - Brak regulaminu praktyk dla studiów niestacjonarnych oraz wystandaryzowanego dziennika praktyk. Wprawdzie Uczelnia poinformowała, iż „program praktyk nauczycielskich został zmodyfikowany tak, by umożliwić realizację wszystkich wymogów zawartych w rozporządzeniu MNiSW z dnia 17.01.2012 r.”, jednakże nie przedstawiła dokumentacji potwierdzającej wprowadzone zmiany.

2. **W opinii studentów stawiane im wymagania są zbyt niskie**, gdyż nie oczekuje się od nich zdobycia rzetelnej wiedzy nawet w zakresie podstawowych zagadnień (np. dogmatyka, filozofia, katechetyka). Z tego powodu uważają, iż kształci się ich gorzej niż w innych ośrodkach akademickich w Polsce, mimo że stan ten nie znajduje odzwierciedlenia w uzyskiwanych przez nich ocenach oraz nie wynika ze zdefiniowanych efektów kształcenia.

3. Na Wydziale **nie przechowuje się wszystkich prac etapowych** studentów, z tego względu nie można jednoznacznie ocenić wymagań stosowanych przy formułowaniu ocen za prace pisemne. Na podstawie udostępnionych prac etapowych można stwierdzić, iż prace te pobieżnie i w minimalnym stopniu sprawdzały umiejętności argumentowania, wnioskowania oraz stosowania przez studentów wiedzy w praktyce, raczej koncentrowały się na wybiórczym sprawdzeniu memoryzacji wybranych zagadnień.

W odniesieniu do kryterium dotyczącego zasobów kadrowych zastrzeżenia budzą:

Kwalifikacje dydaktyczne kadry:

- Już podczas wizytacji w 2008 r. studenci krytycznie odnieśli się do „wykładów nacechowanych rutyną”, co znalazło potwierdzenie także podczas wizytacji w 2014 r.
- Wykłady są realizowane w wielogodzinnych blokach, co utrudnia studentom zarówno koncentrację, jak i aktywny udział w zajęciach.
- Terminy i godziny wykładów są często zmieniane bez powiadomienia dziekanatu. Jeden z profesorów uniemożliwił przeprowadzenie hospitacji jego zajęć, twierdząc, iż je zakończył, chociaż według planu winny być jeszcze prowadzone.
- W trakcie hospitacji innych zajęć stwierdzono, iż prowadzący nie zawsze potrafili nawiązać dobry kontakt ze studentami oraz w małym stopniu korzystali ze współczesnych metod i środków dydaktycznych.
- Nie wszystkie zajęcia były zgodne z zapisami w sylabusach.
- Studenci podczas wizytacji w 2014 r. nadal formułowali opinie, iż umiejętności dydaktyczne niektórych nauczycieli akademickich są niskie (monotonne czytanie skryptów, pobieżna realizacja tematów, brak różnicowania metod dydaktycznych). Mimo dobrego przygotowania merytorycznego brakuje im przygotowania dydaktycznego zarówno w zakresie planowania dydaktycznego, organizacji zajęć, stosowanych metod dydaktycznych jak i pomiaru dydaktycznego.

Odnośnie do kryterium dotyczącego wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia sformułowano następujące zastrzeżenia:

1. Wprawdzie jednostka posiada przejrzysty i czytelny system zarządzania kierunkiem, a także wypracowała kompleksową procedurę oceny efektów kształcenia, jednakże **nie zachowuje wypracowanych procedur i nie stosuje przyjętych narzędzi.**

2. Mimo przyjętego zadania dotyczącego gromadzenia i analizowania informacji związanych z weryfikacją efektów kształcenia, w tym prac dyplomowych oraz praktyk, z zastosowaniem w tym celu odpowiednich formularzy, nie dokonano korekty praktyk i **nie przeprowadzono hospitacji zajęć dydaktycznych**. Natomiast dokonana przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Studiów w kwietniu i maju 2014 r. **analiza prac dyplomowych ograniczyła się tylko do kwestii formalnych**, chociaż zgodnie z wypracowanym narzędziem winna obejmować adekwatność recenzji i ocen do wartości merytorycznej pracy oraz poprawność przeprowadzenia procedury antyplagiatowej z zastosowaniem „protokołu analizy pracy dyplomowej”. Zespół zapisał jedynie krótką wzmiankę, iż dokonano analizy formalnych aspektów prac dyplomowych i nie stwierdzono żadnych uchybień. Powodem takiej sytuacji był opór samodzielnych pracowników naukowych. Wydaje się, że w obecnym kształcie dojrzałości systemu brak realizacji niedawno przyjętych założeń (grudzień 2013 r.) może negatywnie wpłynąć na jego dalsze wdrażanie i funkcjonowanie, a przede wszystkim na potencjalną skuteczność w procesie weryfikacji oraz doskonalenia poszczególnych czynników wpływających na jakość kształcenia.

3. W budowaniu kultury jakości nie uczestniczą przedstawiciele pracowników administracyjnych.

Część II : Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I

Odnosząc się do zarzutów PKA sformułowanych w uchwale nr 753/2014 z dnia 6 listopada 2014 r. Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego podjął liczne działania mające na celu zlikwidowanie uchybień odnoszących się do trzech nie w pełni pozytywnie ocenionych kryteriów.

1. Działania naprawcze w odniesieniu do zarzutu dotyczącego programu studiów

Zespół Oceniający PKA dokonał wnikliwej analizy dokumentacji dotyczącej programu praktyk, spotkał się ze studentami, opiekunami praktyk i Władzami Wydziału. Informacje zawarte w raporcie z działań naprawczych oraz pozyskane w trakcie wizytacji pozwalają ocenić, iż:

1. Przygotowano nowy *Program praktyk dla kierunku teologia na Wydziale Teologicznym US ze specjalnością nauczycielską w ramach przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela*, który wprowadzono do użytku z początkiem roku akademickiego 2015/2016. Nowy program praktyk odróżnia praktykę dotyczącą przygotowania w zakresie psychologiczno-pedagogicznym (moduł 2, łącznie 30 godz.) od praktyki w zakresie dydaktycznym (moduł 3, łącznie 120 godz.), wskazuje także na realizację wymagań standardów w zakresie kształtowania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych. Zarówno dla studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, wprowadzono wystandaryzowany dziennik praktyk, w którym można dokumentować przebieg praktyki szkolnej. Opracowano również sylabus praktyk.

2. Studenci na spotkaniu z Zespołem PKA wyrazili swoje zadowolenie z wprowadzonych na Wydziale Teologicznym zmian i potwierdzili fakt, iż obecnie stawiane im wymagania są

wyższe, aniżeli rok temu, co daje poczucie, iż kształceni są na poziomie porównywalnym z innymi podobnymi wydziałami w Polsce. Stwierdzili, iż dostrzegają zmiany wymagań także w zakresie przedmiotów (dogmatyka, filozofia, katechetyka), co do których mieli największe zastrzeżenia.

3. Decyzją Władz Wydziału (zarządzenie dziekana), każdy pracownik ma obowiązek archiwizowania prac etapowych przynajmniej przez jeden rok akademicki.

Ocena skuteczności podjętych działań:

Informacje zawarte w raporcie z działań naprawczych oraz otrzymane w trakcie wizytacji pozwalają ocenić, że zarzuty wymienione w Uchwale Nr 753/2014 Prezydium PKA z dnia 6 listopada 2014 r. zostały uwzględnione. Wprowadzone przez jednostkę zmiany są zasadne i należy ocenić je pozytywnie. Niemniej należy wskazać na potrzebę „dopracowania” kilku drobnych kwestii:

- Zweryfikować efekty kształcenia w instrukcji i w sylabusie praktyk. Efekty zapisane w instrukcji w kilku przypadkach różnią się od efektów zapisanych w sylabusie; instrukcja podaje bardzo szczegółowy opis efektów, a sylabus zawiera skrócony opis, co powoduje, iż zapisy w dokumentach nie są koherentne.
- Zweryfikować ilość efektów kształcenia zapisanych w instrukcji, ponieważ nie wszystkie są możliwe do sprawdzenia.
- Pod względem merytorycznym dokumentację praktyk powinna sprawdzać osoba posiadająca kwalifikacje z katechetyki, a nie jak to jest obecnie – bibliista.
- Prace etapowane powinny być przechowywane na Wydziale Teologicznym do momentu ukończenia studiów, a nie tylko przez jeden rok akademicki.

Działania naprawcze w odniesieniu do kryterium dotyczącego zasobów kadrowych

1. W celu poprawienia kwalifikacji dydaktycznych pracowników Wydziału Teologicznego, szczególnie ich umiejętności prowadzenia zajęć akademickich i oceniania, przeprowadzono kilka szkoleń, w których licznie uczestniczyli wykładowcy ocenianej jednostki. Tematyka szkoleń obejmowała m.in. procedurę antyplagiatową (obecnych 36 osób) i zagadnienia pedagogiczno-dydaktyczne (obecne 42 osoby).

2. Władze dziekańskie, w czasie szkoleń, zwróciły uwagę na konieczność prowadzenia zajęć zgodnie z sylabusem. W czasie powtórnej wizytacji, Zespół PKA hospitował kilkanaście zajęć dydaktycznych (wykłady, ćwiczenia, lektoraty), wszystkie były zgodne z sylabusami, co jest m.in. dowodem, iż podjęte działania przynoszą zamierzony skutek. Wszystkie wizytowane zajęcia oceniono pozytywnie, charakteryzowały się one dobrym kontaktem nauczyciela akademickiego prowadzącego zajęcia z grupą, poprawnością doboru metod i materiałów dydaktycznych. Podczas niektórych zajęć dydaktycznych nauczyciele akademicy korzystali z prezentacji multimedialnych, materiałów źródłowych, literatury przedmiotu oraz zróżnicowanych środków dydaktycznych.

3. Władze dziekańskie zobligowały wszystkich wykładowców do punktualnego przychodzenia na zajęcia oraz terminowego prowadzenia zajęć. Wdrożono pisemną procedurę usprawiedliwiania nieobecności połączoną z deklaracją odpracowania zajęć.

4. Wprowadzono zmiany personalne dotyczące obsady zajęć z katechetyki.

5. Plany zajęć na rok akademicki 2015/2016 ułożono w ten sposób, aby ilość zajęć przypadających w danym dniu nie obciążała zbyt mocno studentów i była zgodna z ustaleniami przyjętymi na Uniwersytecie Szczecińskim. Zajęcia na Wydziale Teologicznym rozpoczynają się o godz. 8.30 i trwają do godz. 13.30.

Opisane powyżej działania przynoszą wymierne efekty, o których mówili studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA. Podkreślano przede wszystkim:

- Zadowolenie studentów z wykładów z katechetyki, które po wprowadzonych zmianach personalnych, są bardzo interesujące i dobrze przygotowują studentów do przyszłej pracy w szkole.
- Otwartość Władz Wydziału na współpracę ze studentami, którzy czują się współodpowiedzialni za jakość kształcenia na Wydziale Teologicznym, ponieważ ich głosy na temat jakości kształcenia są obecnie brane pod uwagę. Władze Wydziału postrzegani jako „ludzie z dużym zapałem i pełni entuzjazmu”.
- Wyższą jakość prowadzonych zajęć dydaktycznych, które studenci ocenili jako ciekawsze i bardziej angażujące studentów. Po przeprowadzonych hospitacjach ZO potwierdza tę opinię.

Zadowolenia z wprowadzanych zmian nie kryli także pracownicy Wydziału. Podczas spotkania z Zespołem PKA mówili o większej świadomości pracowników, studentów i pracowników administracji w zakresie zapewniania jakości kształcenia, a także o wspólnym działaniu na rzecz poprawy jakości kształcenia, które przynosi efekty i daje satysfakcję.

Ocena skuteczności podjętych działań:

Opisane powyżej zmiany przynoszą widoczne efekty, dlatego należy je ocenić bardzo pozytywnie. Warto jeszcze wskazać na potrzebę:

- Ujednolicenia kryteriów oceniania prac dyplomowych dla wszystkich kierunków (na Wydziale trwają już stosowne prace).
- Zrozumiałego formułowania kryteriów oceniania, bowiem – zdaniem studentów – nie zawsze są one dla nich czytelne. Zespół PKA sugeruje zorganizowanie dla wykładowców praktycznego szkolenia na ten temat.

Działania naprawcze w odniesieniu do zarzutu III

W odniesieniu do kryterium dotyczącego wewnętrznego systemu zapewniania jakości wprowadzono następujące zmiany:

1. Podejmując zadanie dotyczące gromadzenia i analizowania informacji związanych z weryfikacją efektów kształcenia, w tym oceną jakości prac dyplomowych, zastosowano odpowiednie procedury związane z analizą prac dyplomowych. Na podstawie dostarczonych w czasie wizytacji materiałów, ZO PKA stwierdza, iż analiza prac dyplomowych przebiega według nowych, ulepszonych procedur i obejmuje zarówno analizę formalną jak również merytoryczną.

2. W celu podniesienia jakości realizowanych zajęć dydaktycznych w ocenianej jednostce wprowadzono nowy plan zajęć dydaktycznych, przeprowadzono odpowiednie szkolenia pedagogiczno-dydaktyczne oraz podjęto systematyczne hospitacje zajęć dydaktycznych. Przeprowadzone przez ZO PKA hospitacje i rozmowy zarówno ze studentami jak i pracownikami naukowo-dydaktycznymi potwierdzają podwyższenie jakości realizowanych zajęć i lepsze funkcjonowanie WSZJK w tym zakresie.

2. Jednym z elementów proceduralnych systemu zapewnienia jakości kształcenia w ocenianej jednostce jest dokonywanie oceny nauczycieli akademickich na podstawie hospitacji zajęć realizowanych przez nauczycieli akademickich, wyników ankietyzacji studentów i samooceny pracowników naukowo-dydaktycznych. Raport wyników ankietyzacji studentów potwierdził wzrost średniej oceny nauczycieli akademickich WT z 4,46 w roku akademickim 2013/2014 do 4,69 w roku akademickim 2014/2015 (5,0 stanowi najwyższą ocenę). W ostatnim roku akademickim wprowadzono, co z zadowoleniem przyjęli sami zainteresowani, zobiektywizowane kryteria oceny pracowników.

4. Podejmując działania związane z udoskonaleniem procedur i narzędzi WSZJK w roku akademickim 2014/15 przygotowano i wdrożono: protokół analizy pracy dyplomowej, roczne sprawozdanie kierownika dziekanatu, regularne sprawozdania z działalności Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, ankietę dotyczącą jakości zajęć dydaktycznych, raport końcowy z ankietowania zajęć dydaktycznych, ankietę dotyczącą organizacji i funkcjonowania WT. Otrzymywane wyniki podawano pogłębionej analizie i wprowadzano stosowne działania naprawcze, np. WSZJK wykazał występujące spóźnienia i opuszczenia zajęć przez niektórych wykładowców, by im zapobiec wdrożono pisemną procedurę usprawiedliwiania nieobecności połączoną z deklaracją odpracowania zajęć.

5. W nawiązaniu do zaleceń poakredytacyjnych z 2014 r. dotyczących organizacji i realizacji praktyk do WSZJK włączono także następujące dokumenty i narzędzia: *Program praktyk dla kierunku teologia na Wydziale Teologicznym US ze specjalnością nauczycielską w ramach przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela*, dziennik praktyk studenckich, sprawozdanie z realizacji planu praktyk. Zespół PKA przeprowadzający powtórna ocenę programową dokonał analizy dokumentacji związanej z organizacją praktyk i uznał sposób organizacji praktyk w ocenianej jednostce za właściwy, umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz weryfikację stopnia osiągnięcia tych efektów.

6. Na zlecenie Wydziału Teologicznego firma *Teicher & Partners* przeprowadziła w czerwcu 2015 r. badania potrzeb szkoleniowych pracowników dziekanatu, biblioteki i działu

gospodarczego. Z przeprowadzonych badań sporządziła raport. Efektem tych działań był m. in. zagraniczny wyjazd dwóch pracowników dziekanatu do Uniwersytetu w Bari w celu poznania pracy dziekanatu na innej uczelni.

7. Podczas spotkań z ZO PKA potwierdzono, iż obecnie nie tylko Władze Dziekańskie, ale nauczyciele akademicy, studenci oraz pracownicy administracyjni uczestniczą w WSZJK odpowiadają za przestrzeganie wprowadzonych zasad i jego systematyczną realizację. Z zadowoleniem wskazano, iż wprowadzone zmiany doprowadziły do wzrostu współodpowiedzialności za WSZJK oraz podniesienia jakości kształcenia.

Ocena skuteczności podjętych działań:

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia przynosi już efekty, jest nie tylko opracowany (jak było podczas wizytacji w 2014 r.), ale przede wszystkim wdrażany, monitorowany i stale ulepszany, dlatego należy go ocenić **pozytywnie**.

Warto pamiętać, iż Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego został powołany do istnienia 9 stycznia 2004 r. Uchwałą Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego nr 33/2003 z dnia 24 kwietnia 2003 r. Należy do najmłodszych i mniejszych jednostek teologicznych w Polsce, stąd wiele kwestii związanych z kształtowaniem kultury jakości jest podejmowanych w bezpośrednich relacjach osobowych opartych o zasady eklezjalne. Zespół Oceniający PKA dostrzega zmiany funkcjonującego na Wydziale Teologicznym WSZJK oraz pozytywnie ocenia działania Władz Wydziału, pracowników naukowo-dydaktycznych, administracyjnych i studentów, choć niektóre aspekty wymagają jeszcze dopracowania, np. doskonalenie badań losów absolwentów, lepsze monitorowanie efektywności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wpływających na jakość kształcenia.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach wprowadzonych w uczelni/jednostce w ocenianym okresie oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

W okresie od wizytacji PKA w 2014 r.:

- Przeprowadzono zmiany kadrowe dotyczące władz dziekańskich i wykładowców. Przeorganizowano katedry – zmieniono ich nazwy i obsadę kierowniczą.
- Podjęto działania w celu wzmocnienia współpracy międzynarodowej zrealizowano wyjazd pracowników administracyjnych na szkolenie do Uniwersytetu w Bari oraz wyjazd nauczyciela akademickiego w celu realizacji zajęć dydaktycznych do Wydziału Teologicznego Akademii w Paderborn.
- Zrealizowano liczne spotkania i konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi w celu podjęcia wspólnych działań edukacyjnych, kulturalnych i eklezjalnych.

Ocena skuteczności podjętych działań:

Wszystkie podjęte działania należy uznać za zasadne, efektywne oraz sprzyjające podnoszeniu jakości kształcenia.

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompletności wprowadzonych zmian

Podjęte przez wydział liczne działania mające na celu zlikwidowanie uchybień wskazanych przez PKA należy uznać za właściwe, skuteczne i przynoszące zamierzone efekty. Opisane powyżej działania ZO PKA ocenia **pozytywnie**.

Informacje zawarte w raporcie z działań naprawczych oraz pozyskane w trakcie wizytacji pozwalają ocenić, iż wszystkie zastrzeżenia sformułowane przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w Uchwale Nr 753/2014 Prezydium PKA z dnia 6 listopada 2014 r. zostały uwzględnione przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego. W ocenianym okresie WT US podjął intensywne działania naprawcze związane z dokonaniem korekty *Regulaminu praktyk* i opracowaniem spójnego z nim sylabusu, dziennika praktyk, doskonaleniem umiejętności dydaktycznych nauczycieli akademickich oraz pełnym wdrożeniem WSZJK. Wydział Teologiczny US wprowadził działania, narzędzia i procedury zmierzające do osiągnięcia wysokiego poziomu jakości kształcenia w ważnych dla funkcjonowania wydziału obszarach: realizacji i weryfikacji efektów kształcenia, kwalifikacji i rozwoju kadry akademickiej oraz udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Podjęte przez Wydział działania naprawcze upoważniają do sformułowania wniosku o zmianę oceny z warunkowej na pozytywną.